

յանցանաց ինքեան
եւ ծնառ զայ իւրոց:
Ես Ոտե փանոս նուաստ
յորդիս եկեղե
զայ ո՞ ո՞]

ԹԱՂ. 332բ.

միայն եմ կրանաւ
որ, այլ եւ յետին քա
հանայ սնեալ եւ վար
ժեալ դպրութեամբ
եւ ուսմամբ ի նմին
վանս, որ նշանակեա
լ է աստ, ստացայ

ԹԱՂ. 1բ.

զաւետարանս զայս
ի յիշատակ հոգուց
իմյ եւ առհաւատ
յեա պարզեւաց ի Քրիստոսէ
ընդունելութեան
զի ոչ ի յաւելաստա
ցութենէ այլ ի կարեւ
որ արդեանց զոր ինչ
եւ ետ ինձ Վագոնած ծախէ
ցի ի սմին փափաք
անաւը եւ յաւեւարու

ԹԱՂ. 333բ.

Թեամբ մեծաւ:
Վարդ աղայիմք
զամենեսեան գըցիսորոս
ասէր եղալաս, որք
ընթեռնուը եւ լրս
աւորիք ի սմանէ եւ
կամ զաղափար առն
ուք յիշենջիք

Եհշտակարանին մէջ ուշագրաւ է փրկչա-
կան եւ ձայց թռականերու անհամաձայնու-
թիւնն (1149—1144): Զեռագրին մէջ շատ
պայծառ է գրութիւնն. յամենան գէպս շփո-
թաւթիւնն փրկչական թռականն չուրչն է, որ
տափարին սովորական չեր Հայոց համար:

Աւետարաբին թէ բրէն՝ Կորուու, եւ թէ
որոցն՝ Ստիքնոս անծանօթ են այլուստ: Ժա-
մանակիր եւ աեղջայ ճատաւորութիւնն կը մտէ
զիս նկատելու յանձնն Ստեփանոսի Շնորհալց

համանում բարեկամն (Կամականի, Պետեա. 1838,
էջ 295. շ. եւ Պարագայ իւր. 265):

Նշանակալից է նաև “Ծովոց վանդի”,
յիշատակութիւնն “մերձ ի առհման ամրոցին”,
որ կոչ գտումլայո, ուր սնած եւ քաստիարա-
կուած է Ստեփանոս, եւ այժմ ալ սպասու-
ր է տեղայն “Յ. Նշանին”: Առանց տարակուտի-
չու “Ծովոց դղակին” (ի Ցլուք) մասն. է խօսք, որ նշանիտ շատ հեռու չեր ինար
չուոմլայի տահմաններէն (Հմմա. Բ. Ա. Անդրե-
սերեան “Ծովոց Ցլուք եւ Հռոմկայ, պատմա-
կան եւ տեղագրական տուանակիրութիւնն.”
Վիեննա 1904, էջ 2—12 = ԱԱ. 1902,
էջ 215—219): Կ'երեւայ Կաթոլիկոսարանին
ի Հռոմկայ փոխազրուելէն (1143) եւոքը
դղեակն նկատուեցաւ լուս, թէեւ որիշ ոչ ոք պա-
յապէս գիտէ գեռ 1161/2ին կը գրեր գրին-
գոր երեց “Իշանէր (Սիր Ռունացոյ) յարիրն
Ցլուք” (տպ. Եղբ. ԽԱՀՔՅԱՅ Երկիրն) եւ
է ինդրու կաթողիկոսի, որ կոչ ւուն, (տպ-
կչ. Էջ. 327):

Տեղոյս “Յ. Նշանն, ապահովագես լւան-
իս Ա. Նշանն, է, զոր ազա ի Հռոմկայ կը
գտնենք:

Մատագրութեան արժանի է վերջապէս
“Գրիգոր Մուրադանցին, որ իբրև Տարտարա-
գիծ զիիչ” կը հոչակուի գովութեամբ:
Դժբախտաբար այլուստ անծանօթ կը մայ ան-
ձինս թէ անունն եւ թէ հայրենիքն: Հ. Ա. Ա.

4. ՔՈՒՂԻ ՅՈՎԱԾՈՒԱՅԻ Ա. ԳԿ. Ե, Տ 6—8:

Երկու ուրիշ յառաջ Հանդիսիս մէջ (էջ
225—235) ընդարձակ յօդուած մը նուրիած եր-
Մեծ. 4. Գալէմքեարեան՝ Յովհաննու Ա. Ձղթօրին
7—8 համարներան, եւ կապացուցանէր թէ
յետամաւած է Տ 7 Հայ Աստուածաշունչի մէջ: Ի
նպաստ այս կարծեաց մասդիր կ'ընենք Սեբէստի-
պատութեան այն գլխոն՝ ուր “Ճշմարտ եւ ուղ-
ղագրաւան նամակ նիշիական թռողթը յառաջ
կը բերուի (Սեբէստ, Ա. Պետերը. 1879 էջ 120.
—129): Սեբէստ կամ նամակիս յօրինողը բազ-
մաթիւ վկայութիւններով ի Ա. Հարց եւ ի Ա.
Գորց կը Հանայ հաստատել Քրիստոսի մը բնու-
թիւնը, ի միջ այլոյ ի մէջ կը բերէ նաև Եղի-
շանձնու եւ են 8 համարները այսպէս “Այսպէս
եւ երանելին Յովհաննէս զփառութիւնն պատ-
մէ ի Կաթողիկէն իւրամ տանը: (6) Սա Ե
որ եկն զուով եւ հուուով եւ արեամբ Յինուու
Քրիստոս ոչ ըսով միայն այլ արեամբ նև զուով.”

¹ Անընթեռնիք կարուանքին պատմաւաւ:

Եւ հօգին եւ որ վկայէ, զի հոգին իօէ է ծշմարտութիւն։ (8) Սորք երեխն են որ վկայեն։ Հագին եւ ջորը եւ արիւն։ Եւ երեխն մի են։ (9) Եթէ զմարդկան . . .։ Սեբէոսի այս հատաւծը այսպէս է նաեւ մեր Մատենադարանի Ք. 52 Օքինակին մէջ եւ որ ըստ մեմնային համաձայն է Զօհրապի Աստուածաշունչ (1805) Հրատարակութեան, կամ ճշգրտցնեալ իսօսեղով Տիկ Զեռագրաց ընթերցուածին (Ա. ձեւ 2. Գաւէկմեարեանին նշանակած վեց ձեւ ընթերցուածներին)։ Այսու ու լ. գարեւն իսկ վկայութիւն կ'ունենան և ենթերու համարին անվասերական նութեան (հման չԱ. 1906 Էշ 232)։ Սեբէոսի պատմութեան մէջ՝ այս համարին (7) պակսեւըն մատղիր եղած է նաեւ հայու էս քրիստուածութեան գողովերէն թագրմանութեան մէջ ի ծանօթութեան, և եւ կ'ըսէ թէ ասոր աղացցց է նաեւ Պարփիս աղդային Մատուեածարանին Ժ. գարեւն ձեռագիր Աստուածաշունչ մը, ուր չկայ նոյնակւն մեր ինդրական համարը։ (Histoire d'Héraclius par l'évêque Sebèos, traduite de l'arménien et annotée par Frédéric Macler. Paris 1904, p. 118 n.)

6. ՀԱՅԵՐԵՆ ԼԵԶՈՒՆ ԲՈՒԴՈՎՊԵՀԸ ՀԱ-
ՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ՄԵՇ

1907—8 գպրոցական տարւըն առաջ առաջին կես տարին հայերէն լեզուի ունկնդիրներուն թիւը 12 է որոնցմէ 11 լր փիլիսոփայական միւղի հետամուտ են, իսկ մէկը եղիս Յովշան Խիսեան, Կոստանդնուպոլիսցի ուսանողը, իրաւաբանական բաժնին կը քաղաքի Համալսարանի մէջ անխնջու ու արդիւնակց կերպով գործող Աւստրիապետ դր. Դուկաս Բադրուպանեան կիսամայի մը մէջ 25 ունկնդիր ունեցած է, բայց Յովշաննիսեան իրեն առաջին հայագիր ունկնդիրն է, Յարգիր է Արագելի Աւստրիապետ մօադիր, և յաջորդ կիսամային մէկ ժամ հայերէն լեզուաւգասախութիւն մ'եւս կատարել, Յաջողութիւն կը մաղթենք հայերէնասէր յեզուարաննեն:

REFERENCES

Բայուլ-Ման (1908, էջ 29—30) Ն. Բեր-
գանդացու Թեւլարգութեամբն՝ մատնացոյց կը ընէ
շփոթութիւն մը անձանց, Հանդիսի անցած տա-
րուած 291 իշխ մէջ, ուր մառադրութեամբ, ուն-
տիքի պիտօնա ասածին առաջ առաջ առաջ առաջ

(յուն. Μόγγος, լատ. Mongus) յորդորշանգք, — որ Աշխեսամղբերից ժամանակակիցից Պետրոս պատրիարքին սեպհական էր, — փոխանակ կոչուելու թափուն (յուն. Γναφέύς, լատ. Fulle, Գալլ. Foulon), ինչպես քիչ յետոյ երկից ալ ճշդի անուանուած էր (Հմմտ. Էջ 292 «տարակուսական կը մնան Պետրոս թափունի մասին Աբրամ» (իմա Էջ. 291) աւանդուածներն), եւ Էջ 294 «բաղսամնին խօսքեն թէ Պ. Թափունի ժամանակ», եւն), եւ անգամ մ'ալ սովորական դարձած լատիներէն (եւ ոչ բաներէն) ինչպէս կարծուած է), յորդորշանգք «Պետրոս Փողողան», (Էջ 291), ուր զարմանալի կերպով Նկատած է Խոչմշտից «ոչ ուկից տառադարձութիւն» (!): Յուսամ թէ Երիտրուսին անուաց դառնակուն վոյնութիւնն անելանելի բաւզի մէջ չէ ճգած ընթերցողներս:

የኢትዮጵያዊነት

B n k v n h u r

Դերասան Յ. Աբելիսանի 25 ամեայ Յոքելենանը (պատկերազարդ). 1:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ - Մարգիս Արքեպ. Մարաֆեան եւ

իր ժամանակը 1720-1775. Յ:
ՄԱՏԵՎԱԿՐԱՆԱՆ — Ուխտանէս եպիսկոպոս պատմա-
գիր. 17: — Անանիա Եփրակացոյ անտիպ

Էջերէն. 20:
ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ — Սուուզաբանական հետազոտութիւն

ԹՂԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ — Սամիշույզար հայագաղթին «Հայ-

կական թանգարանին, անցեալու ու սերկան. 27:

ԳՐԱԿԱՆ — Հայ լեզուի խնդիրներ. 33:
ԽՈՂԻԱՏԻՏՈՒՄՆԵՐ. Խնդիր մաքուր է հայության պատմության

Թագավորական - պատմական սեր հայ բրաւաց պատուութեան պարագ եւ 8. Կարստի նոր երկագիրութիւնները 3%.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ — Այցելութիւն մը ի Գուշ-Առա
(Scala-Nova). 44:

ԱՇԽԱՐԴԱԳՐԱԿԱՆ — Արաբացի մատենագրեր Հայաստանի մասին. 47:

**ՄԱՏԵՎԱԿՐԱՆ - Միջթաք Գօշի Դատաստանակիրը
եւ Հայոց հին բաղարագիական իրաւունքը.** 47:

Ցուցակ ծեռագրաց Թաւրիզի. 43:
ՊԱՏՄԱԿԱՆ – Յովհաննէս ԻԲ. Քանայապետին դրա-

մական նպաստերը Կիլիկիայի հայ թագաւորութեան. ֆք:

ԱՅԼԵՒՆԱՅԼՔ - 1. Պերծ Փոշեանց + (պատկերազարդ).
58: - 2. Միքատ Շահաջր +. 60: - 3. Մագա-

ηωθεῖας Σεισταριανής μηθίσαστακαριανής (1144 t.).
- 62: - 4. Θοπηλθ Βουζιάνην τι Α. φλ. θ. § 6-8.

63: - 6. Հայերէն լեզուն Բուդապեշտի համալսարանին մէջ. 64: - 6. Սրբագրութիւն մը. 64:

Digitized by srujanika@gmail.com

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵԿԱՏԵՐԻՆՈՎԱՆՑՈՒԹՅԱՆ ԽՄՐԱԳԻՐ Հ. ԱՍՓԱՅԵԼ Վ. ՊԱՐՈՆՅ